

Betrouwbaar leiderschap en Jezus

Ignace Demaerel
Artikel voor 'CPC – Metamorfose'

Mensen zijn vreemde wezens, nietwaar? Aan de ene kant houden ze van hun onafhankelijkheid en autonomie, en rebelleren ze gemakkelijk tegen elk gezag; aan de andere kant **hunkeren ze naar échte leiders**, sterke figuren en rolmodellen. En onze moderne maatschappij creëert deze tegenwoordig aan de lopende band in alle vormen en maten: sterren en idolen op tv, goeroes in de politiek en economie, 'halfgoden' in de sport en showbizz, tot en met een 'kunstpaus'... Echter, deze sterren komen even snel op aan het firmament als ze achteraf weer verdwijnen. Eerst worden ze bejubeld, en daarna door dezelfde mensen verguisd. Dat brengt ons tot de belangrijkste vraag: wat is vereist voor een leider die de 'waan van de dag' overleeft, die de tand des tijds doorstaat?

We kunnen vele **grote wereldleiders** voor ons geestesoog de revue laten passeren: wereldheersers zoals Alexander De Grote of Karel V, veroveraars zoals Julius Caesar of Napoleon, dictators zoals Hitler en Stalin, vele keizers en presidenten, maar ook geestelijke leiders zoals pausen en patriarchen, Socrates, Boeddha, Mohammed of Gandhi. Een studie van hun leven of karakter zou aan het licht brengen dat sommigen onder hen geniaal waren of superintelligent, visionair en ongelooflijke doorzetters, maar velen ook gewetenloze schurken, karaktergestoord, verslaafd aan drank of vrouwen, of bezeten van hun eigen 'ego'. Hitler bijv. was zeer charismatisch en beloofde dat hij Duitsland groot zouden maken; hij werd bejubeld als een messias, maar leidde zijn volk eigenhandig naar de afgrond (7,5 miljoen doden). Stalin offerde zonder verpinken miljoenen van zijn burgers op in dezelfde oorlog (23,5 miljoen!), en nog verschillende miljoenen daarbuiten. Hmm, wat maakt iemand tot een betrouwbaar leider?

Wie deze vraag eerlijk stelt en wereldleiders uit de geschiedenis wil beoordelen op hun kwaliteiten, kan niet om de persoon van Jezus heen. Hoewel Hij uiteraard geen politiek ambt heeft bekleed, is Hij wel de **stichter van de grootste godsdienst ter wereld**: niemand anders heeft ooit zoveel volgelingen gehad als Hij (vandaag 2,5 miljard). Wat voor leider was Hij dan, en wat heeft Hij over leiderschap gezegd? De voornaamste kwaliteit voor een leider is **integriteit**, nietwaar? Een man (of vrouw) die zegt wat hij meent en doet wat hij zegt, een man uit één stuk. Wie heeft, van alle wereldleiders, bewezen méér integer te zijn dan Jezus? Geld interesseerde Hem geen moer: Hij had zelfs geen steen om zijn hoofd op te leggen. Het was Hem niet om macht te doen: Hij waste zelfs de voeten van zijn leerlingen. Hij liep de vrouwen niet achterna, en was geen rokkenjager. Hij zocht geen roem of populariteit, was niet "mediageil" of verslaafd aan applaus: zelfs toen de mensen Hem op zeker ogenblik koning wilden maken (Joh. 6:15), trok Hij zich in de eenzaamheid terug: het aantrekkelijke aanbod van in een paleis te kunnen wonen, luxe en veel dienaren bekoorde Hem niet. Aards koningschap interesseerde Hem niet, want Hij wist dat God voor Hem een hoger plan had.

Aan de andere kant was Jezus geen 'softie' (zoals Hij vaak voorgesteld wordt): Hij durfde dingen zeggen die best choquerend waren, onpopulair, tegen de haren

instreken, ook bij zijn eigen leerlingen! Wanneer Hij tegenover leiders, hooggeplaatsten en machthebbers stond, hield Hij zijn mond niet (of soms juist wél!). En Hij veranderde zijn woorden niet toen Hij riskeerde ze met zijn leven te betalen. Hij was niet bang voor de verstarde religieuze leiders van zijn tijd (de farizeeën) maar ook niet voor de politieke leiders (de Romeinen), en ook niet voor het volk. Toch was Hij geen rebel die er plezier in had iedereen tegen de schenen te stampen. Hij was rustig zichzelf en zei wat Hij moest zeggen, niet meer of niet minder.

In onze moderne maatschappij is er een enorme chaos op de religieuze en **levensbeschouwelijke markt**: vele kerken, religies, alternatieve of seculiere zingevingen en sekten hebben de vrije loop, en sommigen verdienen hier goed geld mee. Iedereen mag eigenlijk zeggen en beweren wat hij wil. Dit is zeer verwarrend en ontmoedigend voor iedereen die eerlijk op zoek gaat, want wie kan ons met zekerheid iets vertellen over de onzichtbare, bovennatuurlijke wereld? Zouden mensen niet véél geld geven voor **een betrouwbare gids** die ons met een zuiver kompas doorheen dit moeras zou kunnen leiden? Wel, je kan over Jezus veel denken of zeggen, maar dat Hij een betrouwbaar persoon was, daar is toch iedereen het over eens. Hij vleide de mensen niet of paste geen commerciële trucs toe. Hij speelde open kaart, ook over de hoge prijs die het kost om Hem te volgen (Lukas 14:25-33): Hij waarschuwde mensen zelfs om van tevoren de kosten te berekenen vóór ze eraan zouden beginnen, net zoals wanneer iemand een toren zou bouwen. Hij verlaagde de drempel niet om mensen binnen te lokken: er zijn bij Hem geen "kleine lettertjes". Jezus ging voor kwaliteit, niet voor kwantiteit.

Jezus heeft een "product" op de wereld gebracht dat zonder meer **marktleider** is op zijn gebied, nog door niemand ooit geëvenaard. Daarom was Jezus ook ongelooflijk zelfbewust: Hij hoefde niemand achterna te lopen, niemand naar de mond te praten. Hij kon de norm zo hoog stellen als Hij zelf wou, oneindig hoog dus. Het is zoals een bedrijfsleider die een zeer exclusief kwaliteitsproduct op de markt brengt, het beste van het beste: hij weet van tevoren dat het zeer gegeerd zal zijn, hoe hoog de prijs ook mag zijn. Jezus hoefde de "klanten" niet binnen te lokken, maar wist dat zijn volgelingen naar Hem zouden toestromen. Hij bepaalde zijn strategie niet in functie van de concurrentie, maar ging gewoon "recht door". Hij wist zelfs van tevoren dat de concurrentie goedkopere namaak zou lanceren, maar voelde zich geenszins bedreigd, want kwaliteit drijft altijd boven. Een topmerk ("brand") hoeft niets van de kwaliteit af te doen, en ook niets van de prijs... Daarom stootte Jezus zelfs (schijnbaar) sommige mensen af die zeiden dat ze Hem wilden volgen (bijv. Matt. 8:19-22): Hij deed dit als een soort test om te zien of ze het wel meenden, of ze de prijs beseften, of ze het niet te goedkoop oppakten. Jezus kan het leven van een mens behoorlijk op zijn kop zetten, en ook bij zijn volgelingen doet Hij dat regelmatig: Hij staat ons niet toe om ons te settelen in onze comfortzone.

Jezus was zonder twijfel een leider van formaat: er straalde véél van Hem uit, een **charisma** dat zelfs zijn tegenstanders niet konden ontkennen. Hij hoefde maar tegen enkele vissers te zeggen "Volg mij", en ze lieten ogenblikkelijk hun netten liggen (Matt. 4:18-22). Zonder enige publiciteitscampagne of advertising kwamen mensen van heinde en verre om Hem te zien of te horen: hij trok ze aan als een magneet – Hij moest ze soms zelfs van zich afschudden. En de mensen die Hem hoorden, waren diep onder de indruk van zijn woorden (Matt.

7: 28-29). En het sterkst van al: zijn leerlingen volgden Hem vanuit hun h art: Jezus hoefde hen nooit te dwingen, hoefde nooit tegen hen te schreeuwen, te dreigen of te straffen (zoals veel leraars op school). Dictators worden ook gehoorzaamd, maar dan uit angst; zodra ze dood zijn, juichen de mensen dat ze van hem verlost zijn. Jezus wordt nog altijd bemind, gehoorzaamd en gevolgd 2000 jaar na zijn dood. Liefde is een véél sterker motivatie om een leider te volgen dan angst: dat is het waarmerk van een échte leider!

Slechte leiders gebruiken hun volgelingen voor hun eigen doeleinden, ze persen ze uit en laten ze vallen wanneer ze ze niet meer nodig hebben. Jezus zoekt het go de voor zijn volgelingen: Hij geeft hen léven, zelfs een b ter leven dan wanneer ze voor zichzelf zouden leven. Hij is het soort leider dat zijn volgelingen **in de vrijheid leidt**, in de ruimte brengt. Hij is niet achterdochtig, jaloers of een controlefreak: Hij schenkt hen vertrouwen en stuwt hen voorwaarts (wanneer Hij hen bijv. twee aan twee uitzond en macht gaf, Matt. 10:1-5). Slechte leiders zijn bang dat ze door hun medewerkers voorbijgestoken zullen worden en ze houden hen onder de duim, uit vrees voor een 'staatsgreep'. Jezus zei dat zijn volgelingen 'grotere dingen zouden doen dan Hij' (Joh. 14:12): zoals een goede vader wil Hij dat zijn kinderen véerder raken dan Hijzelf.

Jezus heeft nooit een politiek ambt bekleed, en toch heeft Hij **het meest wezenlijke ooit over politiek** gezegd: "*Wie de hoogste onder jullie wil zijn, moet aller dienaar zijn*" (Matt. 23:11). Als deze eenvoudige, "logische" regel in de wereldgeschiedenis toegepast was geweest, zou er geen corruptie, machtsmisbruik, oorlog of onderdrukking geweest zijn. Ze is tegelijk oersimpel  n revolutionair op alle niveaus van leiderschap. Deze  ne regel is de kern van de zaak!

Waarin Jezus anders is dan alle andere leiders, is dat Hij een mate van **navolging** vraagt die zijn gelijke niet kent! Geen enkele andere leider ter wereld durft van zijn volgelingen te vragen dat ze  lles moeten achterlaten, alles moeten onderschikken aan h mzelf: onze bezittingen, familie, vader en moeder, ja, ons eigen leven (Lukas 14:26-27, 33). Hij vraagt niet alleen de heerschappij over ons (uiterlijk) handelen, maar ook over onze woorden en zelfs onze gedachten, onze privé fantasieën, geheime plannen en verborgen ambities. Deze claim is ongehoord in de wereld. En toch boezemt deze oproep van Jezus geen angst in zoals bij sommige fanatieke sekteleiders: Hij k n dat waarmaken! Bij Hem is veilig leiderschap.

De moderne mens schrikt hevig van zulke totale navolging: hij staat op zijn "heilige autonomie" en blijft liever vrij! De keerzijde van dit individualisme is eenzaamheid, ontworteling, gebrek aan identiteit en verbondenheid: een hoge prijs die we voor onze vermeende onafhankelijkheid betalen! In een moeras is het altijd wijzer de gids te volgen dan onze eigen weg uit te zoeken: het is van levensbelang.

Absolute gehoorzaamheid aan God is een taboe-begrip in onze tijd: is dat niet precies de oorzaak van zoveel fanatiek religieus geweld? Want als mensen bereid zijn  lles te doen voor hun geloof, is dat toch potentieel levensgevaarlijk!? Hoeveel bloed heeft er in de geschiedenis niet gevloeid in naam van God? En toch, **Jezus en religieus geweld zijn absoluut incompatibel**: Hijzelf heeft nooit  en vinger uitgestoken naar een ander, integendeel: Hij was de kampioen

van de geweldloosheid. Gandhi, die een hindoe was, heeft zijn inspiratie hiervoor precies bij Jezus gehaald: de beroemde woorden *"als iemand je op je rechterwang slaat, keer hem ook de linkerwang toe"* komen uit de bergrede (Matt. 5:39). Jezus sprak over "je vijanden liefhebben en bidden voor wie je vervolgen", en *"wie naar het zwaard grijpt, zal door het zwaard omkomen"* (Matt. 26:52). En aan het einde van zijn leven liet Hij zijn eígen bloed vloeien, precies om aan bloedvergieten een einde te maken. Jezus onvoorwaardelijk navolgen kán nooit tot fanatisme of geweld leiden: de totale overgave gaat hand in hand met het gebod van de totale liefde, zelfs voor je vijanden. Enkel bij zulke leider is absolute gehoorzaamheid gegarandeerd veilig.

Het blijft voor een mens slikken, dat Jezus álles van ons vraagt, reserveloos. Maar wat Hij aanbiedt, is ook álles: het totale leven. We ruilen "ons alles" in voor "zijn alles". M.a.w. we krijgen véél meer in de plaats. Op korte termijn is leven met God moeilijker, maar op lange termijn wordt het alleen maar beter. Als gelovige mag je bijv. niet liegen: op korte termijn is dit moeilijker, want zo kan je een aantal aantrekkelijke "voordelen" missen (bijv. een straf ontlopen); maar op lange termijn krijg je een reputatie van betrouwbaarheid en zal je veel respect en gunst winnen bij mensen. Als je moet kiezen tussen korte of lange termijn is de korte altijd het aantrekkelijkst, maar de lange altijd verstandiger. Voor God kiezen is op de héél lange termijn investeren: het allerverstandigst. En als we zouden beseffen hoe láng het eeuwige leven is, is onze doortocht hier op aarde slechts een zucht en dus zeer relatief.

Daarom kan je het volgen van Jezus vergelijken met een jonge beloftevolle sportman die zich **de beste trainer** zoekt: hij weet dat een goede coach zoveel méér uit hem haalt. Doordat de coach in hem gelóóft, hem bemoedigt, moreel steunt, zijn zelfvertrouwen stimuleert, maar hem soms ook op de vingers tikt, hem een uitbrander geeft, hem uitdaagt, de lat telkens hoger leggen, geen zelfmedelijden toelaat, zal hij zijn grenzen verleggen en steeds hogerop komen. Als dat voor sport geldt, geldt dat dan niet nog veel méér voor de échte levenskunst?

Dit artikel is een bewerking van een hoofdstuk uit het nieuwe boek "Jezus 2.0. Wat heeft Hij ons vandaag nog te vertellen?" door Ignace Demaerel (april 2015, Davidsfonds, 120 p.). Het is een eigentijdse presentatie van de Persoon van Jezus, in een taal die gelovigen en niet-gelovigen kunnen begrijpen. Te bestellen in de christelijke én seculiere boekhandel of via de website www.jezus2.be